

VOJENSKÉ ROZHLEDY Č. 6/1933.

ORGANISACE JEDNOTEK ÚTOČNÝCH VOZŮ.

Podplukovník gšt. Jan Kasalický

– Redakčně zkráceno –

Jak mají býti organisovány jednotky útočných vozů?

Hlavním a nejdůležitějším rysem útočné vozby jest její novost; je to zbraň zítřka, zbraň ve vývoji, který ovšem již při dnešní technické vyspělosti je velmi rychlý, pestrý a proměnlivý; ukazují se stále nové možnosti, zkušenosti nejen rostou, ale i opravují jako u žádné jiné zbraně názory včerejší i předvčerejší. Je to zbraň velmi drahá, používající drahocenného a komplikovaného materiálu; její obsluha vyžaduje většinou speciálního výcviku a množství odborného personálu. Stojí mnoho peněz, nejenom pro drahotu materiálu, ale hlavně, že je třeba stále studovat, hledat a zkoušet, nechceme-li býti předstiženi jinými a býti odkázáni na koupi typů, které některý vedoucí stát je ochoten prodati; samo sebou se rozumí, že to není pak ani to nejnovější, ani to nejlepší. Státy, které nemají vlastního vyspělého průmyslu, jsou v každém případě odkázány na nákup materiálu útočné vozby v cizině.

Útočná vozba je tedy zbraň velmi drahá nejen pro velký náklad na její obstarávání a udržování, ale i pro risiko, s kterým je každý větší nákup spojen, poněvadž materiál útočné vozby rychle stárne. Zcela moderní a vyhovující typ dneška bude — ať již ho bude používáno nebo bude uložen ve skladišti, za pár let snad zastaralým a neúčelným vozidlem, ba kusem nepotřebného železa. V tom je mnoho analogie s materiálem leteckým.

Tyto zvláštní vlastnosti útočné vozby měly značný vliv na její vývoj zejména u nás: novost a nedostatek zkušeností, nezbytné šetření, systemisace, nízký kontingent atd., měly vzápětí jistou opatrnost ve věcech rozvoje této nové zbraně a vytvořily delší stabilitu původního státu quo.

Zatím co jiná významná zbraň nové doby, letectvo, přes všechny nesnáze našich poměrů roste podle určitého organizačního plánu, byla útočná vozba předstižena co do počtu osob i pomocnými zbraněmi, jako je automobilní vojsko a vozatajstvo, ač by pro obě tyto čistě dopravní zbraně vskutku stačilo míti dobrou evidenci motorových vozidel, koní a jiného materiálu, určité sklady, nějaké učiliště pro speciální kursy a kádry specialistů. Jinak by mohly býti jejich povinnosti přiděleny jiným zbraním (jezdecktvu, dělostřelectvu); jejich mírovou dopravní službu lze svěřiti smluvním civilním podnikatelům a jen pro MNO a vyšší velitelství systematisovati vozidla s civilními řidiči jako u ostatních resortů státní správy. V státě se stále rostoucím počtem motorových vozidel, kde je vlastní vyspělý automobilový průmysl schopný velkých výkonů a dobrá a hustá komunikační síť, kde je ještě téměř 50% rolnického obyvatelstva a dostatečný počet tažných koní, není otázka personálu ani materiálu tak ožehavá. Proto, máme-li na mysli naše poměry, bylo by vhodné útočnou vozbu konečně rozmnožit a zvýšiti její počet v mezích presenčních

počtů stanovených zákonem, na újmu jmenovaných dvou dopravních zbraní. Pro pole je daleko snadnější vytvořit — bude-li v míru vše řádně připraveno — dopravní jednotky automobilní a vozatajské než nové jednotky útočné vozby. Ta se totiž improvizovat nedá; potřebuje spolehlivý a speciálně cvičený personál, poněvadž např. ani výtečný šofér z povolání nemusí být schopný pro obsluhu speciálního vozidla, jak je z praxe u PÚV dávno známo; učití nevycvičený personál teprve ve skutečnosti na drahých bojových vozidlech není vhodné řešení.

Zachováme-li status quo, opotřebuje se a zastará náš materiál při dosavadním tempu vývoje naší útočné vozby za několik let. Tak např. naše obrněné automobily jsou jistě výtečné typy svého druhu, my však dnes víme, že jsou to vozidla nejen velmi drahá (to je ostatně každé vozidlo ÚV.), ale také choulostivá, odkázaná přece jen na dobré komunikace, a budou mít existenční oprávnění jen tak dlouho, dokud se nepodaří zkonstruovat vozidlo, které by mělo na silnici přibližně jejich rychlost a kromě toho mohlo se pohybovat v terénu a přes překážky aspoň 10 km v hodině; jakmile toto vozidlo budeme mít, poklesne význam 4kolových obrněných automobilů na úzce speciální vozidlo. I typ (6kolová Tatra) je přechodný, byť i vynikající typ svého druhu, tj. je přece jenom vozidlem kolovým se všemi jeho přednostmi a nedostatky. Československý bitevní vůz v plném smyslu slova, tedy tank, se teprve rodí; o obrněných vlcích není třeba mnoho říci. Jsou to v každém případě vozidla úzce speciální, jen pro určitá bojiště a pro určité situační momenty. Tím nemá být řečeno, že nejsou schopny vývoje, ovšem patrně záměnou parního tahu za motorický a přechodem k soběstačným jednotkám, schopným pohybu jednotlivě i ve spojení, na kolejích, a možno-li, i po silnici.

Jak vidíme, hlavní podmínkou dalšího účelnějšího vývoje útočné vozby jsou peníze, poněvadž materiál potřebuje rozmnožení. Je ovšem svrchované důležité, jak budou investovány; právě u nás musí jich být velmi úzkostlivě použito, aby přinesly plný užitek. Máme dosud materiál přechodného typu nebo se teprve snažíme zaopatřit si materiál bitevní; je proto třeba peněz nejen na zakoupení, ale také na studium, sledování, zkoušky: čím pečlivěji bude tato činnost prováděna, tím spolehlivěji budeme moci říci, že peníze na určitý materiál nebyly vydány nadarmo. Odtud se také prýští jedna z příčin opatrnosti v otázkách útočné vozby. Ostatně tato opatrnost měla jednu velmi dobrou stránku; nenakoupili jsme z válečné likvidace velké kvantum materiálu, který by dnes byl již bezcenný a zastaralý (jako mnozí jiní), nýbrž omezili jsme se na to nejnütnější. Ovšem tato omezitelnost nesmí být přepínána, aby příliš jednostranným šetřením nebyl zabrzděn vývoj naší útočné vozby a ne bylo zmařeno vytvoření a vývoj schopné organizace pro budoucnost. Šetření nesmí také odstraniti možnost získati větší zkušenosti, sledovati aspoň zkušebními typy další vývoj, zainteresovati více náš velmi schopný průmysl a mít tedy aspoň v propočtech, plánech a modelech (ovšem prozkoušených!) a výrobních programech zajištěnu potřebu pro pole.

Proto chceme-li mít útočnou vozbu, musí být nynější stav věcí od základu změněn. Potřebujeme především peněz, dále je třeba zvýšiti počet osob této zbraně úměrně významu, který této nové zbraně přísluší — způsobem, jak jsem již shora naznačil. Nejvhodnější příležitostí je nejbližší úprava organizace vzhledem k zavedení 14měsíční presenční služby. Je třeba stále zdůrazňovat, že útočná vozba musí mít daleko větší počet osob v záloze, aby z tohoto reservoáru mohla hraditi v čas potřeby zvýšené požadavky.

...

Mají jednotky útočných vozů být samostatnou zbraní nebo být součástí jiných zbraní?

Názory o tom mohou být různé; celý vývoj věci svědčí však o tom, že jednotky útočné vozby jsou a ještě více budou zbraní speciální, se zvláštním výcvikem a nelze je tedy směřovat s jinými zbraněmi, ať již nosí u nás výložky jakékoliv a jsou kdekoli administrativně přiřčeny. Vidíme to i z toho, že každý důstojník, který je přidělen k útočné vozbě, potřebuje podle dosavadních zkušeností určitou dobu, než se úplně zapracuje v této zbraní; tedy určitě stejně, ba nejméně tolik, kolik by potřeboval pro přestup k jezdecku, dělostřelectvu i letectvu.

Útočná vozba je zbraní speciální již vzhledem k výcviku, hlavně pak na bojišti a vůbec v poli: pracuje ovšem v nejužší součinnosti s pozemním vojskem 1. sledu (pěchotou a jezdeckem) a v jeho prospěch, avšak zcela svým vlastním způsobem: je to zbraň doprovodná, ať již přezvědná nebo bitevní, vlastního charakteru, jako např. dělostřelectvo a letectvo. Tento svůj ráz podrží tak dlouho, dokud se snad celé pozemní vojsko nebude pohybovat v pancíři na speciálních vozidlech, kdy snad rozdíl mezi pěchotou a útočnou vozbou zmizí. Dokud však útočná vozba je zvláštním bojovým, a posilovým prostředkem, kterým lokálně zdůrazňujeme nebo aspoň usnadňujeme činnost pozemního vojska (pro nás třeba ještě říci: dokud je tak vzácným kořením, že jen v nejdůležitějších místech a v malém množství jí můžeme použít), je zvláštní zbraní se všemi atributy.

Na tom nic nemění to, že u nás je přiřčena k pěchotě. Tento způsob není zatím útočné vozbě na škodu. Útočná vozba má malé počty, nemá vyššího velitelství, a proto přidělení k pěchotě jí spíše prospívá, nebo je aspoň jediným možným východiskem. Její důstojníci se doplňují z pěchoty a z jezdeckva, což jí zajišťuje velmi širokou personální basi; je však třeba pomýšlet na to, aby v budoucnosti byla otevřena všem důstojníkům zbraní bez rozdílu, kteří mají o ni zájem a jsou ochotni naučit se znát její prostředky a pracovat s nimi. Útočná vozba může jako zbraň speciální a převážně technická výborně potřebovat důstojníky s technickým vzděláním, ostatně má sama potřebu dělostřelců, automobilistů, radiotelegrafistů, železničářů atd. Jakmile by se její velitelský kádr rozšířil, bylo by možno doplnit ji dobrovolníky ze všech zbraní; nelze ovšem zapomínat, že její důstojníci potřebují velmi dobrého taktického vzdělání, a to mají hlavně důstojníci pěchoty, jezdeckva, dělostřelectva a letectva.

Útočná vozba, zvláště máme-li jí málo, musí být řízena z jednoho centra, musí být jednotná. Výcvik musí provádět co možná v jednom tělese nebo v stejnorodých, organicky skloubených: je věcí výcviku, nikoli výložků, jak budou pracovat např. OA (pozn.: obrněné automobily), přidělené jezdecku; tytéž potřeby může jindy mít a od téže čtyř OA požadovat jednotka pěší. Stačí, budou-li ty jednotky útočné vozby, které jsou pro tuto práci určeny, mít možnost, často se cvičit v takové součinnosti. Jinak však mají mít jedno mateřské těleso nebo zbraň již pro jednotnost výcviku, pak z důvodů hospodářských a technických, což u zbraně zatížené tak velice materiálem (chceme-li skutečně účelně šetřit a rozumně hospodařit) padá neobyčejně na váhu.

...

Proč je nutno, aby naše armáda měla útočnou vozbu

Tato otázka měla být vlastně první; neboť je to otázka zásadní. Odpověď na ni je snadná. Chce-li být naše armáda skutečně moderně vyzbrojena, nechce-li být inferiorní proti armádám svých sousedů, musí mít útočnou vozbu. To je jeden důvod. Druhý je

ještě závažnější: aby co nejvíce šetřila krví svých příslušníků, aby je nehnala proti strojům a opevněním, musí mít obrněná vozidla, která snadněji a s menšími ztrátami lidských životů prolomí nepřátelský odpor, prorazí cestu nebo zjistí aspoň situaci nepřítele, zadrží jeho postup, ušetří vagony drahé munice, jež by bylo nutno vystřílet, možno i s problematickým účinkem.

Toto všechno může učinit útočná vozba, bude-li skutečně na výši doby, dobře organizována. v dostatečném počtu, dobře vedena a opatřena vyhovujícím materiálem. Je tedy možno se jí zříci?

Dále je třeba, aby to byla vlastní útočná vozba, vlastní výroby, aby nebylo třeba spoléhat event. na cizí pomoc v poslední chvíli; znovu třeba zdůrazniti, že útočná vozba se v žádném případě improvizovat nedá, musí tedy býti již v míru zde, aspoň v jádře, a musí býti učiněny všechny přípravy, aby podle potřeby vzrostla a byla s to převzítí všechny úkoly. Úkoly útočné vozby porostou; i když přechod celých armád do pohyblivých pancířů patří ještě k utopickým snům budoucnosti, nelze popřít, že hejna pohyblivých obrněnců, drtících vše, co jim přišlo v cestu, nejsou žádnou utopií, nýbrž skutečností dobře známou z poslední války. Od té doby nás však dělí již přes 14 let a technické nespali. Není snad nad sázkou, řeknu-li na konec, že nemít útočnou vozbu, už dnes znamená tolik, jako spojit se jenom lehkým dělostřelectvem; nepoužití takového významného prostředku se vymstí ve skutečnosti, neboť tento nedostatek bude pak zaplacen krví.

...

Závěr

Tuto povšechnou úvahu o problému útočné vozby omezil jsem především na naše poměry a mimo to, poněvadž nejsem technikem, nemohl jsem se pouštět do detailů zbrojních, konstruktivních atd. Šlo mi však o to, abych dokázal, že stojíme před velmi četnými problémy, které třeba nejen vyřešiti, ale které třeba sledovati a studovati, jakož i utvořiti instituce a orgány, které by se touto prací trvale zabývaly.

LETECKÉ ROZHLEDY Č. 1/1933

LETECTVO ROZHODUJÍCÍM ČINITELEM K DOSAŽENÍ ÚČELU VÁLKY? (Teorie Douhetova a její kritika.)

Major gšt. Emil Tarant

– Redakčně zkráceno –

V poslední době se množí skoro epidemicky nejen obsáhlejší studie a články, nýbrž i větší samostatná díla, která pojednávají o charakteru budoucí války.

Jedním z hlavních podnětů k těmto studiím je vlastně rozmach techniky jakožto elementu, jemuž podléhá jedna z podstatných složek vojska, tj. jeho výzbroj, kterážto složka je s to měniti dosavadní koncepcie strategie a taktiky.

Koncem světové války a hlavně po ní došlo největšího rozmachu po stránce technické letectvo, jehož použití se otvírají daleké a nové perspektivy. Tím vlastně byl dán podnět